

Галчинський Константи Ільдефонс

Біографія

ГАЛЧИНСЬКИЙ, Константи Ільдефонс (Galczynski, Konstanty Ildefons — 23.01. 1905, Варшава — 06.12.1953, там само) — польський поет. Констати Ільдефонс Галчинський народився 23 січня 1905 р. у Варшаві. Із початком Першої світової війни його батьки переїхали у Москву, де Констати навчався у школі Польського комітету. У 1918 р. сім'я Галчинських повернулася у Варшаву. Закінчивши гімназію, Констати вступив в університет на відділення класичної англійської фітології. Гуманітарна освіта дала йому не тільки знання зі світової культури та мистецтва, а й змогу відчутти поезію ніби зсередини, блискуче опанувати прийоми віршування — від гекзаметра до верлібру. Писати Галчинський вчився у П. де Ронсара, А. Рембо, Данте, Ш.Бодлера, В. Шекспіра, Р.М.Рільке. Великий вплив на становлення його художнього світу справив німецький романтик Е.Т.А. Гофман. Саме від Гофмана бере початок той сплав фантазії, іронії, емоційної насиченості, що характерний для творчості Галчинського.

У 1923 році вийшли друком перші вірші Галчинського. У його ранній поезії багато від юнацької пози, бажання епатувати ("Вулиця шарлатанів", "Музі ніжки цілую", "Привіт, Мадонно") і водночас неприйняття богемності й естетства ("Одягну я штани чорні, цвинтарні...").

Університетські заняття були перервані службою у війську. Вірші цього періоду свідчать про світоглядну орієнтацію поета; він дедалі проникливіше вдивлявся у життя. У 1928 р. Г. опублікував поему "Кінець світу" і підзаголовком "Видіння святого Ільдефонса, або Сатира на Всесвіт" ("Koniec swiata, Wizje swiQtego Ildefonsa czyli Satyra na Wszechswiat"). Притаманна особистості Галчинського іронічність стає важливою прикметою його поетичного стилю.

У цей час у культурному житті Польщі заявило про себе літературне угруповання "Квадрига", засноване у 1927 році. Галчинський став його активним членом. У колі проблем цієї групи першочерговими були питання творчої відповідальності поета. Галчинський щиро поділяв думку про суспільне призначення поезії. Його вірші стають не лише автопортретом художника, а й портретом епохи. Мандри зачарованої душі у казкових країнах ранніх поезій Галчинського поступаються місцем лірично-гротесковим замальовкам міського життя. Це поема "Польське пекло", вірші "Марш масонів", "Вулиця Товарна", "Емігранти" та ін.

Творчий злет поета-початківця пов'язаний з його великим коханням та одруженням. У 1931 — 1933 рр. Галчинський працював референтом з питань культури у польському консульстві в Берліні. Тут він створив один із своїх найкращих творів — поему "Бал у Соломона" ("Bał ił Salomona"), пройняту болем і стурбованістю за людину та людство.

У 1934—1936 рр. поет із сім'єю жив у Вільнюсі, багато писав. Створена у цей час поема "Народне свято" ("Zabawa ludowa", 1934) свідчить про інтенсивні пошуки нових

засобів зображення дійсності, збагачення віршового ладу. У 1937 р. вийшла друком збірка Галчинського "Поетичні твори" ("Utwory poetyckie").

Напередодні Другої світової війни Галчинський, як і більшість європейських письменників, розмірковує про відповідальність інтелігенції за долю світу. Найчастіше ставлення поета до тогочасної інтелігенції гостро критичне: "Ми весь час біжимо. З міста до міста. Інтелігенти. Сумуюча нація. Гинучий клас. Малі, замерзлі". Лірично-гротескова поезія Галчинського наповнюється соціальними мотивами.

З початком війни у 1939 р. поет був призваний в армію, а 17 вересня того ж року рядовий піхоти Галчинський потрапив у німецький полон і п'ять з половиною років провів у таборі для військовополонених. У повоєнному ліричному шедеврї "Веселі свята" поет так написав про цей жахливий час:

Скільки днів у полоні прожито,Знемагав я у рабській роботі.Срібний місяць, мов
серце розбите,Повисав на колючому дроті.(Пер. В. Гоцуленка)Чимало табірних поезій
Галчинського збереглося. Вірші ходили у списках, їх передавали з уст в уста. Серед них
— знаменита "Пісня про солдатів Вестерплатте" ("Piesc o zolnierzach Westerplatte"),
присвячена захисникам Гданська:

Настали літні дні, колиСудилося вмирати,І маршем просто в небо йшлиСолдати з
Вестерплатте.(Пер. Р. Лубківського)Лише навесні 1946 року Галчинський повернувся
на батьківщину. Мешкав у Варшаві. Вірив у нову Польщу. У 1946—1953 рр. він видав
збірки "Вірші" ("Wiersze"), "Зачарований візок" ("Zaczarowana dorozka", 1948), "Шлюбні
обручі" ("Slubne obręczy", 1949), "Ліричні вірші" ("Wiersze liryczne", 1952), "Пісні"
("Piesni", 1953), цикл сатиричних мініатюр "Зелена Гуска" ("Zielona gęś"), віршовані
фейлетони "Листи з фіалкою" ("Listy z fiołkiem", 1946—1950); публікувався у
популярному журналі "Пшекруй" ("Огляд").

Злигодні воєнних років підірвали здоров'я Галчинського: інфаркти 1940 і 1952 рр.
він переміг, а третій виявився фатальним. 6 грудня 1953 р. поета не стало.Висока
духовна наснага пронизує всю поетичну спадщину Галчинського. Життєві та соціальні
драматичні катаклізми, що випали на його долю, не похитнули властивого поетові
життєствердного світовідчуття. "Посмішка — моральний обов'язок людини",—
напівсерйозно, напівжартома стверджував він.

Талант Галчинського барвистий і багатогранний. Його філологічна освіченість
передбачає інтелектуального читача для вишуканої, високої поезії ("Муза", "Венера",
"Гімн Аполлону", "Ніобея"). А його сатиричні та жартівливі вірші написані у легкій,
ігровій, доступній манері оповіді. Ось, наприклад, вірш "Чому огірок не співає":

Питання оце заголовне,Яке ми посміли задати,Із мукою, навіть із болемНалежало б
нам розв'язати.Якщо огірок не співаєВ негоду і в днину погожу,Таку, певне, долю він
має

І жити інакше не може...(Пер. І. Глинського)Творчість Галчинського відзначається
парадоксальністю думки, афористичністю і лаконізмом письма, узагальненістю
характеристик. Його поетичний стиль поєднав лірику, гумор і сатиру. Його сатира
різноманітна за жанрами: сатиричні вірші, байки, поеми, фейлетони.

У світову літературу XX століття поет Консанти Ільдефонс Галчинський увійшов як безсумнівний новатор художньої форми, котрий поставив на службу мистецтву прийоми гротеску й абсурду. Його художні відкриття стали набутком сучасної поезії, у тому числі й української (поєми І. Драча "Соловейко-Сольвей" та "Зоря і смерть Пабло Неруди").

Українською мовою окремі твори Галчинського переклали Р. Лубківський, І. Глинський, К. Гурницький, В. Гуцаленко, С. Космачевська, Д. Павличко, П. Тимочко та ін. Г. Бондаренко